

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA ROLNICTWA I ROZWOJU WSI¹⁾

z dnia ..... 2023 r.

w sprawie norm oraz szczegółowych warunków ich stosowania

Na podstawie art. 55 ust. 1 ustawy z dnia 8 lutego 2023 r. o Planie Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027 (Dz. U. poz. ...) zarządza się, co następuje:

§ 1. Nie wypala się użytków rolnych, z wyjątkiem punktowego wypalania roślin, części roślin lub resztek poźniwnych ze względów związanych ze zdrowiem roślin.

§ 2. Nie stosuje się nawozów w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 10 lipca 2007 r. o nawozach i nawożeniu (Dz. U. z 2021 r. poz. 76 oraz z 2022 r. poz. 1370 i 2364) oraz środków ochrony roślin w rozumieniu art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 8 marca 2013 r. o środkach ochrony roślin (Dz. U. z 2023 r. poz. 340 i ...), zwanych dalej „środkami ochrony roślin”, na użytkach rolnych w odległości wynoszącej co najmniej 3 m od:

- 1) brzegu jezior i pozostałych zbiorników wodnych;
- 2) brzegu cieków naturalnych w rozumieniu art. 16 pkt 5 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne (Dz. U. z 2022 r. poz. 2625 i 2687 oraz z 2023 r. poz. 295 i ...), zwanej dalej „Prawem wodnym”;
- 3) brzegu rowów w rozumieniu art. 16 pkt 47 Prawa wodnego, z wyłączeniem rowów o szerokości do 5 m liczonej na wysokości górnej krawędzi brzegu rowu;
- 4) brzegu kanałów w rozumieniu art. 16 pkt 21 Prawa wodnego;
- 5) ujęć wody, jeżeli nie ustanowiono strefy ochronnej na podstawie przepisów Prawa wodnego;
- 6) obszarów morskiego pasa nadbrzeżnego.

§ 3. 1. Gruntów ornych położonych na stokach o nachyleniu co najmniej 14%:

- 1) nie wykorzystuje się pod uprawę roślin wymagających utrzymywania redlin wzdłuż stoku;

---

¹⁾ Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi kieruje działem administracji rządowej – rozwój wsi, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 27 października 2021 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi (Dz. U. poz. 1950).

2) nie utrzymuje się jako ugór czarny co najmniej od dnia 1 listopada danego roku do dnia 15 lutego kolejnego roku.

2. Na gruntach ornych położonych na stokach o nachyleniu co najmniej 14%, wykorzystywanych pod uprawę roślin wieloletnich, oraz na plantacjach drzew owocowych położonych na takich stokach utrzymuje się okrywą roślinną lub ściółkę w międzyrzędziach.

§ 4. Okrywą ochronną gleby utrzymuje się co najmniej od dnia 1 listopada danego roku do dnia 15 lutego kolejnego roku:

- 1) na powierzchni stanowiącej co najmniej 80% gruntów ornych wchodzących w skład gospodarstwa;
- 2) w międzyrzędziach na plantacjach drzew owocowych.

§ 5. 1. W przypadku gdy grunty orne w gospodarstwie obejmują powierzchnię powyżej 10 ha, na gruntach tych uprawy prowadzi się w taki sposób, aby:

- 1) na powierzchni co najmniej 40% gruntów ornych była prowadzona inna uprawa w plonie głównym w porównaniu z rokiem poprzednim;
- 2) na powierzchni wszystkich gruntów ornych taka sama uprawa w plonie głównym nie była prowadzona dłużej niż 3 lata.

2. Warunek określony w ust. 1 pkt 1 uznaje się za spełniony, jeżeli na danej działce rolnej:

- 1) w uprawę w plonie głównym zostanie wprowadzona wsiewka i utrzymana co najmniej do wysiewu kolejnej uprawy w plonie głównym lub przez co najmniej 8 tygodni od dnia zbioru uprawy w plonie głównym, wskazanego w oświadczeniu złożonym do kierownika biura powiatowego Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, zwanej dalej „Agencją”, w terminie 7 dni od tego dnia, lub
- 2) po zbiorze uprawy w plonie głównym zostanie wprowadzony:
  - a) międzyplon ozimy utworzony przez wysiew co najmniej jednego gatunku roślin i tworzący okrywą roślinną co najmniej od dnia 1 listopada danego roku do dnia 15 lutego kolejnego roku lub
  - b) międzyplon ścierniskowy:
    - utworzony przez wysiew co najmniej jednego gatunku roślin w okresie od dnia 1 lipca do dnia 20 sierpnia,
    - utrzymany co najmniej do dnia 15 października, a w przypadku gdy rolnik w terminie 7 dni od dnia wysiewu, o którym mowa w tiret pierwszym, złożył do

kierownika biura powiatowego Agencji oświadczenie, w którym wskazał ten dzień – przez okres co najmniej 8 tygodni od tego dnia.

3. Warunków określonych w ust. 1 nie stosuje się w przypadku gruntów ugorowanych oraz następujących upraw w plonie głównym:

- 1) roślin bobowatych;
- 2) traw lub innych zielnych roślin pastewnych;
- 3) mieszanek roślin bobowatych drobnonasiennych z trawami;
- 4) upraw wieloletnich.

4. W przypadku gdy grunty orne w gospodarstwie obejmują powierzchnię powyżej 10 ha, na gruntach tych prowadzi się co najmniej 3 różne uprawy, przy czym uprawa o największej powierzchni nie może zajmować więcej niż 65% gruntów ornycych, a dwie uprawy o największej powierzchni łącznie nie mogą zajmować więcej niż 90% gruntów ornycych.

5. Do spełnienia warunków określonych w ust. 1 i 4 za uprawę uznaje się:

- 1) rodzaj roślin;
- 2) formę jarą i ozimą tego samego rodzaju roślin;
- 3) gatunek roślin z rodzin:
  - a) kapustowatych (*Brassicaceae*),
  - b) psiankowatych (*Solanaceae*),
  - c) dyniowatych (*Cucurbitaceae*);
- 4) grunt ugorowany;
- 5) trawy lub inne zielne rośliny pastewne.

6. Na obszarze, na którym jednocześnie prowadzi się co najmniej dwie uprawy w oddzielnych rzędach, każdą uprawę uznaje się za oddzielną, jeżeli pokrywa ona co najmniej 25% tego obszaru, przy czym powierzchnię obszaru pokrytego oddzielnymi uprawami oblicza się, dzieląc powierzchnię tego obszaru przez liczbę upraw pokrywających co najmniej 25% tego obszaru, niezależnie od udziału danej uprawy na tym obszarze.

7. Obszary, na których w uprawę w plonie głównym wsiewa się drugą uprawę, uznaje się za obszary zajęte jedynie pod uprawę w plonie głównym.

8. Obszary, na których wysiewa się mieszanek nasion, uznaje się za oddzielne uprawy, jeżeli można ustalić, że gatunki roślin z różnych mieszanek nasion różnią się od siebie, i te różne mieszanki nasion nie są stosowane do uprawy traw lub innych zielnych roślin pastewnych.

9. Obszary, na których obok siebie są prowadzone odrębne uprawy, a każda uprawa zajmuje obszar o powierzchni mniejszej niż 0,1 ha, uznaje się za obszary objęte jedną uprawą.

10. Warunków określonych w ust. 1 i 4 nie stosuje się do rolnika, w którego gospodarstwie więcej niż 75% powierzchni:

- 1) gruntów ornych jest:
  - a) wykorzystywanych do produkcji traw lub innych zielnych roślin pastewnych lub
  - b) ugorowanych, lub
  - c) wykorzystywanych do uprawy roślin bobowatych, lub
- 2) użytków rolnych kwalifikujących się do pomocy, o której mowa w art. 20 pkt 1, 3 i 4 ustawy z dnia 8 lutego 2023 r. o Planie Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027, jest:
  - a) trwałymi użytkami zielonymi lub
  - b) wykorzystywanych do produkcji traw lub innych zielnych roślin pastewnych.

11. Rolnik prowadzący produkcję ekologiczną w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 10 ustawy z dnia 23 czerwca 2022 r. o rolnictwie ekologicznym i produkcji ekologicznej (Dz. U. poz. 1370 oraz z 2023 r. poz. ...) może nie stosować warunków określonych w ust. 1 i 4 w odniesieniu do gruntów ornych w gospodarstwie, na których jest prowadzona taka produkcja, chyba że zrezygnuje z tego uprawnienia we wniosku o przyznanie danej pomocy, o której mowa w art. 20 pkt 1, 3 i 4 ustawy z dnia 8 lutego 2023 r. o Planie Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027. W odniesieniu do pozostałych gruntów ornych w gospodarstwie warunki te stosuje się, jeżeli obejmują powierzchnię powyżej 10 ha, przy czym jeżeli rolnik zrezygnował z uprawnienia określonego w zdaniu pierwszym, warunki te stosuje się w odniesieniu do wszystkich gruntów ornych w gospodarstwie tego rolnika, o ile obejmują powierzchnię powyżej 10 ha.

§ 6. 1. W przypadku gdy grunty orne w gospodarstwie obejmują powierzchnię powyżej 10 ha, co najmniej 4% powierzchni tych gruntów przeznaczają się na obszary lub obiekty nieprodukcyjne.

2. W przypadku gdy grunty orne w gospodarstwie obejmują powierzchnię powyżej 10 ha, a co najmniej 4% powierzchni tych gruntów przeznaczają się na:

- 1) międzyplony ścierniskowe lub
- 2) międzyplony ozime, lub
- 3) wsiewki w uprawę w plonie głównym, lub
- 4) rośliny bobowate drobnonasienne lub bobowate grubonasienne

– minimalny udział powierzchni gruntów ornych w gospodarstwie przeznaczony na obiekty lub obszary nieprodukcyjne wynosi co najmniej 3%.

3. Za obszary lub obiekty nieprodukcyjne uznaje się:

- 1) elementy krajobrazu, o których mowa w ust. 10 pkt 1;
- 2) grunty ugorowane, na których nie są stosowane środki ochrony roślin oraz nie jest prowadzona produkcja rolna, w tym wypas i koszenie, w okresie od dnia 1 stycznia do dnia 31 lipca;
- 3) grunty ugorowane z roślinami miododajnymi, na których nie są stosowane środki ochrony roślin oraz nie jest prowadzona produkcja rolna, w tym wypas i koszenie, z wyjątkiem prowadzenia pasiek, w okresie od dnia 1 stycznia do dnia 31 sierpnia, na których wysiano:
  - a) co najmniej jeden gatunek roślin miododajnych z gatunków określonych w wykazie nr 1 w załączniku nr 1 do rozporządzenia, lub
  - b) mieszankę składającą się co najmniej z dwóch gatunków roślin miododajnych z gatunków określonych w załączniku nr 1 do rozporządzenia, przy czym mieszanka ta obejmuje co najmniej jeden gatunek roślin miododajnych z gatunków określonych w wykazie nr 1 w załączniku nr 1 do rozporządzenia, a gatunki roślin miododajnych z gatunków określonych w wykazie nr 2 w załączniku nr 1 do rozporządzenia nie są dominujące w tej mieszance, lub
  - c) gatunek lub mieszankę, o których mowa w lit. a lub b, w mieszance z trawami lub innymi zielnymi roślinami pastewnymi, a te trawy lub inne zielne rośliny pastewne nie są dominujące w tej mieszance;
- 4) żywopłoty i pasy gruntów zadrzewione, które nie stanowią części lasu, przy czym do spełnienia warunków określonych w ust. 1 i 2 bierze się pod uwagę nie więcej niż 10 m szerokości;
- 5) zadrzewienia liniowe, które nie stanowią części lasu, obejmujące drzewa o średnicy korony nie mniejszej niż 4 m, a odległość między koronami drzew nie przekracza 5 m;
- 6) pojedyncze drzewa o średnicy korony nie mniejszej niż 4 m;
- 7) zagajniki śródpolne, które nie stanowią części lasu, obejmujące drzewa, krzewy lub kamienie, o powierzchni nie większej niż 0,5 ha, przy czym do spełnienia warunków określonych w ust. 1 i 2 bierze się pod uwagę nie więcej niż 0,3 ha tego zagajnika śródpolnego;

- 8) rowy, w tym otwarte ciek wodne służące do nawadniania lub odwadniania, z wyłączeniem kanałów wykonanych z betonu, przy czym do spełnienia warunków określonych w ust. 1 i 2 bierze się pod uwagę nie więcej niż 10 m szerokości;
- 9) oczka wodne, inne niż zbiorniki z betonu lub tworzywa sztucznego, o maksymalnej powierzchni wynoszącej 1 ha, przy czym do spełnienia warunków określonych w ust. 1 i 2 bierze się pod uwagę nie więcej niż 0,3 ha tego oczka; w przypadku gdy oczko wodne otacza roślinność nadbrzeżna, obszar z tą roślinnością jest wliczany do powierzchni oczka wodnego;
- 10) miedze śródpolne i strefy buforowe, w tym użytki rolne spełniające warunki określone w § 2:
  - a) na których nie jest prowadzona produkcja rolna, w tym wypas i koszenie, z wyjątkiem wypasu i koszenia w okresie od dnia 1 sierpnia do dnia 31 grudnia, oraz
  - b) które mają szerokość nie mniejszą niż 1 m, przy czym do spełnienia warunków określonych w ust. 1 i 2 bierze się pod uwagę nie więcej niż 20 m szerokości, oraz
  - c) które różnią się od użytków rolnych kwalifikujących się do pomocy, o której mowa w art. 20 pkt 1, 3 i 4 ustawy z dnia 8 lutego 2023 r. o Planie Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027, do których przylegają – w przypadku stref buforowych położonych na trwałych użytkach zielonych, oraz
  - d) które obejmują roślinność nadbrzeżną – w przypadku położenia wzdłuż cieków wodnych i występowania roślinności nadbrzeżnej;
- 11) pasy gruntów wzdłuż obrzeży lasu:
  - a) na których nie są stosowane środki ochrony roślin oraz nie jest prowadzona produkcja rolna, w tym wypas i koszenie, z wyjątkiem wypasu i koszenia w okresie od dnia 1 sierpnia do dnia 31 grudnia, oraz
  - b) o szerokości nie mniejszej niż 1 m, przy czym do spełnienia warunków określonych w ust. 1 i 2 bierze się pod uwagę nie więcej niż 20 m szerokości.

4. Do spełnienia warunków określonych w ust. 1 i 2 bierze się pod uwagę obiekty lub obszary nieprodukcyjne, które znajdują się w posiadaniu rolnika oraz są położone na gruntach ornych, a w przypadku żywopłotów i pasów gruntów zadrzewionych, zadrzewień liniowych, pojedynczych drzew, zagajników śródpolnych, rowów, oczek wodnych i stref buforowych również, jeżeli:

- 1) przylegają do gruntów ornych lub

- 2) są położone w pasie gruntów o szerokości do 5 m wokół gruntów orných lub przylegają do tego pasa, lub
- 3) przylegają do tych obiektów lub obszarów, które spełniają warunki określone w pkt 1 i 2 – przy czym w przypadku żywopłotów i pasów gruntów zadrzewionych, zadrzewień liniowych, rowów i stref buforowych, jeżeli przylegają dłuższą krawędzią.

5. Do spełnienia warunku określonego w ust. 2 bierze się pod uwagę:

- 1) międzyplony ścierniskowe:
  - a) utworzone przez wysiew co najmniej jednego gatunku roślin w okresie od dnia 1 lipca do dnia 20 sierpnia,
  - b) utrzymane co najmniej do dnia 15 października, a w przypadku gdy rolnik w terminie 7 dni od dnia wysiewu, o którym mowa lit. a, złożył do kierownika biura powiatowego Agencji oświadczenie, w którym wskazał ten dzień – przez okres co najmniej 8 tygodni od tego dnia,
  - c) uprawiane bez stosowania środków ochrony roślin, w tym bez stosowania zapraw nasion, od wysiewu przez okres ich utrzymania określony w lit. b,
  - d) nie utrzymywane jako uprawa w plonie głównym na tej samej działce rolnej w roku następującym po wysiewie, o którym mowa lit. a;
- 2) międzyplony ozime:
  - a) utworzone przez wysiew co najmniej jednego gatunku roślin i tworzące okrywę roślinną co najmniej od dnia 1 listopada danego roku do dnia 15 lutego kolejnego roku, przy czym po dniu 15 listopada dopuszcza się ich mulczowanie,
  - b) uprawiane bez stosowania środków ochrony roślin, w tym bez stosowania zapraw nasion, od wysiewu do dnia 15 lutego kolejnego roku,
  - c) nie utrzymywane jako uprawa w plonie głównym na tej samej działce rolnej w roku następującym po wysiewie, o którym mowa lit. a;
- 3) wsiewki w uprawę w plonie głównym:
  - a) utrzymane co najmniej do wysiewu kolejnej uprawy w plonie głównym lub przez co najmniej 8 tygodni od dnia zbioru uprawy w plonie głównym, wskazanego w oświadczeniu złożonym do kierownika biura powiatowego Agencji w terminie 7 dni od tego dnia,
  - b) uprawiane bez stosowania środków ochrony roślin przez okres ich utrzymania określony w lit. a;
- 4) rośliny bobowate drobnonasienne lub bobowate grubonasienne:

- a) z gatunków określonych w załączniku nr 2 do rozporządzenia uprawianych w plonie głównym,
- b) uprawiane bez stosowania środków ochrony roślin, w tym bez stosowania zapraw nasion.

6. Do ustalenia spełnienia warunków określonych w ust. 1 i 2 bierze się pod uwagę powierzchnię gruntów, na których występują:

- 1) obiekty lub obszary nieprodukcyjne,
  - 2) międzyplony ścierniskowe,
  - 3) międzyplony ozime,
  - 4) wsiewki w uprawę w plonie głównym,
  - 5) rośliny bobowate drobnonasienne lub bobowate grubonasienne
- ustaloną z zastosowaniem współczynników przekształcenia (konwersji) i ważenia określonych w załączniku nr 3 do rozporządzenia.

7. Grunty ugorowane w celu spełnienia warunków określonych w ust. 1 i 2 przez ponad pięć lat uznaje się za grunty ugorowane w celu spełniania tych warunków, nawet jeżeli występują na tych gruntach trawy lub inne zielne rośliny pastewne.

8. Dany grunt, na którym występują:

- 1) obiekty lub obszary nieprodukcyjne,
  - 2) międzyplony ścierniskowe,
  - 3) międzyplony ozime,
  - 4) wsiewki w uprawę w plonie głównym,
  - 5) rośliny bobowate drobnonasienne lub bobowate grubonasienne
- może zostać zgłoszony tylko raz w danym roku w celu spełnienia warunków określonych w ust. 1 i 2.

9. Warunków określonych w ust. 1 i 2 nie stosuje się do rolnika, w którego gospodarstwie więcej niż 75% powierzchni:

- 1) gruntów ornych jest:
  - a) wykorzystywanych do produkcji traw lub innych zielnych roślin pastewnych lub
  - b) ugorowanych, lub
  - c) wykorzystywanych do uprawy roślin bobowatych, lub
- 2) użytków rolnych kwalifikujących się do pomocy, o której mowa w art. 20 pkt 1, 3 i 4 ustawy z dnia 8 lutego 2023 r. o Planie Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027, jest:

- a) trwałymi użytkami zielonymi lub
- b) wykorzystywanych do produkcji traw lub innych zielnych roślin pastewnych.

10. Na użytkach rolnych będących w posiadaniu rolnika:

- 1) nie niszczy się następujących elementów krajobrazu:
  - a) drzew będących pomnikami przyrody ustanowionymi na podstawie art. 44 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2022 r. poz. 916, 1726, 2185 i 2375),
  - b) rowów, których szerokość nie przekracza 2 m,
  - c) oczek wodnych w rozumieniu art. 4 pkt 10 ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. z 2022 r. poz. 2409) o powierzchni mniejszej niż 100 m²;
- 2) nie przycina się drzew i żywopłotów w okresie od dnia 15 kwietnia do dnia 31 lipca, z wyłączeniem:
  - a) wierzb,
  - b) drzew owocowych,
  - c) gatunków drzew, których uprawa stanowi zagajnik o krótkiej rotacji.

§ 7. Nie przekształca się i nie zaoruje się trwałych użytków zielonych określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 56 ust. 8 pkt 1 ustawy z dnia 8 lutego 2023 r. o Planie Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027, a także obszarów ponownie przekształconych w trwały użytek zielony zgodnie z art. 56 ust. 1 tej ustawy.

§ 8. Za rodzinę roślin, rodzaj roślin i gatunek roślin uważa się rodzinę, rodzaj i gatunek określone zgodnie z klasyfikacją botaniczną.

§ 9. W 2023 roku za grunty ugorowane, o których mowa w § 6 ust. 3 pkt 2, uznaje się również grunty wykorzystane do uprawy roślin, z wyłączeniem kukurydzy, soi i zagajników o krótkiej rotacji.

§ 10. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 15 marca 2023 r., z wyjątkiem § 5, który wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2024 r.²⁾

---

²⁾ Niniejsze rozporządzenie było poprzedzone rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 9 marca 2015 r. w sprawie norm w zakresie dobrej kultury rolnej zgodnej z ochroną środowiska (Dz. U. poz. 344, z 2016 r. poz. 330, z 2018 r. poz. 532 i 1444, z 2019 r. poz. 2422 oraz z 2020 r. poz. 868), które traci moc z dniem 15 marca 2023 r. w związku z wejściem w życie ustawy z dnia 8 lutego 2023 r. o Planie Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027 (Dz. U. poz. ...).

MINISTER ROLNICTWA

I ROZWOJU WSI

Paweł Małaczek
zastępca dyrektora
Departamentu Prawnego
za zgodność pod względem prawnym,
legislacyjnym i redakcyjnym
/podpisano elektronicznie/

Załącznik nr 1

WYKAZY GATUNKÓW ROŚLIN MIODODAJNYCH

Wykaz nr 1

- 1) bodziszki (*Geranium spp.*);
- 2) chabry (*Centaurea spp.*);
- 3) czarnuszki (*Nigella spp.*);
- 4) cząber ogrodowy (*Satureja hortensis* L.);
- 5) czyściec prosty (*Stachys recta* L.);
- 6) dzielżan jesienny (*Helenium autumnale* L.);
- 7) kłosowce (*Agastache spp.*);
- 8) kocimiętki (*Nepeta spp.*);
- 9) kolendra siewna (*Coriandrum sativum* L.);
- 10) kosmos pierzastolistny (*Cosmos bipinnatus* Cav.);
- 11) krwawnica pospolita (*Lythrum salicaria* L.);
- 12) lebidka pospolita (*Origanum vulgare* L.);
- 13) lubczyk ogrodowy (*Levisticum officinale* Koch);
- 14) łyszczec wiechowaty (*Gypsophila paniculata* Fisch.);
- 15) marzymięta grzebieniasta (orzęsona) (*Elsholtzia ciliata* (Thunb.) Hyl.);
- 16) mierznicza czarna (*Ballota nigra* L.);
- 17) mikołajek płaskolistny (*Eryngium planum* L.);
- 18) ogórecznik lekarski (*Borago officinalis* L.);
- 19) ostropest plamisty (*Silybum marianum* (L.) Gaertn.);
- 20) ożanka nierównoząbkowa (*Teucrium scorodonia* L.);
- 21) przegorzany (*Echinops spp.*);
- 22) pszczelnik mołdawski (*Dracocephalum moldavicum* L.);
- 23) rezedy (*Reseda spp.*);
- 24) rukiew siewna (*Eruca sativa* DC.);
- 25) serdecznik pospolity (*Leonurus cardiaca* L.);
- 26) stulisz sztywny (*Sisymbrium strictissimum* L.);

- 27)szałwie (*Salvia spp.*) z wyłączeniem szałwi błyszczącej (*S. splendens* Sello);
- 28)szanta zwyczajna (*Marrubium vulgare* L.);
- 29)ślaz zygmarek (*Malva alcea* L.);
- 30)ślazówka turyngska (*Lavatera thuringiaca* L.);
- 31)świerzbica polna (*Knautia arvensis* (L.) Coult.);
- 32)trędownik bulwiasty (*Scrophularia nodosa* L.);
- 33)werbena krzaczasta (*Verbena hastata* L.);
- 34)wielosił błękitny (*Polemonium coeruleum* L.);
- 35)wierzbówka kiprzyca (*Chamaenerion angustifolium* (L.) Scop.);
- 36)żeleźniak pospolity (*Phlomis tuberosa* L.);
- 37)żmijowiec grecki (*Echium creticum* S.S.);
- 38)żywokost lekarski (*Symphytum officinale* L.).

Wykaz nr 2

- 1) facelia błękitna (*Phacelia tanacetifolia* Benth.);
- 2) gorczyca jasna (*Sinapis alba* L.);
- 3) gryka zwyczajna (*Fagopyrum esculentum* Moench);
- 4) komonica zwyczajna (*Lotus corniculatus* L.);
- 5) koniczyny (*Trifolium spp.*) z wyłączeniem koniczyny odstającej (*Trifolium patens* Schreb.);
- 6) lucerny (*Medicago spp.*);
- 7) nostryk biały (*Melilotus albus* Med.);
- 8) rzodkiew oleista (*Raphanus sativus* var. *oleiformis* Pers.);
- 9) słonecznik zwyczajny (*Helianthus annuus* L.);
- 10)sparceta piaskowa (*Onobrychis arenaria* (Kit.) DC.);
- 11)sparceta siewna (*Onobrychis viciifolia* Scop.);
- 12)wyka kosmata (*Vicia villosa* Roth.).

**WYKAZ GATUNKÓW ROŚLIN BOBOWATYCH DROBNONASIENNYCH I
BOBOWATYCH GRUBONASIENNYCH UPRAWIANYCH W PLONIE GŁÓWNYM**

- 1) bób (*Vicia faba major* L.);
- 2) bobik (*Vicia faba minor* L.);
- 3) ciecierzycyca (*Cicer*);
- 4) sparceta siewna (*Onobrychis viciifolia* Scop.);
- 5) fasola wielokwiatowa (*Phaseolus coccineus* L.);
- 6) fasola zwykła (*Phaseolus vulgaris* L.);
- 7) groch siewny (*Pisum sativum* L. (*partim*));
- 8) groch siewny cukrowy (*Pisum sativum* L. (*partim*));
- 9) komonica zwyczajna (*Lotus corniculatus* L.);
- 10) koniczyna biała (*Trifolium repens* L.);
- 11) koniczyna białoróżowa (*Trifolium hybridum* L.);
- 12) koniczyna czerwona (*Trifolium pratense* L.);
- 13) koniczyna krwistoczerwona (*Trifolium incarnatum* L.);
- 14) koniczyna perska (*Trifolium resupinatum* L.);
- 15) lędźwian (*Lathyrus* L.);
- 16) łubin biały (*Lupinus albus* L.);
- 17) łubin wąskolistny (*Lupinus angustifolius* L.);
- 18) łubin żółty (*Lupinus luteus* L.);
- 19) lucerna chmielowa (*Medicago lupulina* L.);
- 20) lucerna mieszańcowa (*Medicago x varia* T. Martyn);
- 21) lucerna siewna (*Medicago sativa* L.);
- 22) nostryk biały (*Melilotus albus*);
- 23) peluszką (*Pisum arvense* L.);
- 24) seradela uprawna (*Ornithopus sativus* Brot.);
- 25) soczewica jadalna (*Lens culinaris* Medik.);
- 26) soja zwyczajna (*Glycine max* (L.) Merrill).

WSPÓLCZYNNIKI PRZEKSZTAŁCENIA (KONWERSJI) I WAŻENIA

Element (m ² lub m.b. lub drzewo)	Współczynnik przekształcenia (konwersji) (m lub drzewo → m ²)	Współczynnik ważenia	Powierzchnia po zastosowaniu obu współczynników
grunty ugorowane z roślinami miododajnymi (1 m ²)	Nie dotyczy	1,5	1,5 m ²
grunty ugorowane inne niż grunty ugorowane z roślinami miododajnymi (1 m ²)	Nie dotyczy	1	1 m ²
żywopłoty i pasy gruntów zadrzewione (1 m.b.)	5	2	10 m ²
zadrzewienia liniowe (1 m.b.)	5	2	10 m ²
pojedyncze drzewa (1 drzewo)	20	1,5	30 m ²
rowy (1 m.b.)	5	2	10 m ²
zagajniki śródpolne (1 m ²)	Nie dotyczy	1,5	1,5 m ²
oczka wodne (1 m ²)	Nie dotyczy	1,5	1,5 m ²
miedze śródpolne i strefy buforowe (1 m.b.)	6	1,5	9 m ²
pasy gruntów wzdłuż obrzeży lasu (1 m.b.)	6	1,5	9 m ²
międzyplony ścierniskowe lub międzyplony ozime, lub wsiewki w uprawę główną (1 m ²)	Nie dotyczy	0,3	0,3 m ²
rośliny bobowate drobnonasienne lub bobowate grubonasienne (1 m ²)	Nie dotyczy	1	1 m ²

UZASADNIENIE

Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie norm oraz szczegółowych warunków ich stosowania stanowi wykonanie upoważnienia zawartego w art. 55 ust. 1 ustawy z dnia 8 lutego 2023 r. o Planie Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027 (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „ustawą o Planie Strategicznym”. Zgodnie z tym przepisem, minister właściwy do spraw rozwoju wsi został upoważniony do określenia, w drodze rozporządzenia, norm dobrej kultury rolnej zgodnej z ochroną środowiska oraz szczegółowych warunków ich stosowania, z uwzględnieniem krajowych warunków glebowych i klimatycznych oraz istniejących systemów gospodarowania.

Rozporządzenie zastąpi dotychczas obowiązujące rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 9 marca 2015 r. w sprawie norm w zakresie dobrej kultury rolnej zgodnej z ochroną środowiska (Dz. U. z 2015 r. poz. 344, z późn zm.), które było wydane na podstawie delegacji określonej w ustawie z dnia 5 lutego 2015 r. o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego (Dz. U. z 2022 r. poz. 1775), która traci moc z chwilą wejścia w życie ustawy o Planie Strategicznym. Wydanie nowego rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie norm wynika z konieczności dostosowania zakresu norm dobrej kultury rolnej zgodnej z ochroną środowiska (DKR, ang. good agricultural and environmental condition of land - GAEC) do przepisów rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2021/2115 z dnia 2 grudnia 2021 r. ustanawiającego przepisy dotyczące wsparcia planów strategicznych sporządzanych przez państwa członkowskie w ramach wspólnej polityki rolnej (planów strategicznych WPR) i finansowanych z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (EFRG) i z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) oraz uchylającego rozporządzenia (UE) nr 1305/2013 i (UE) nr 1307/2013 (Dz. Urz. UE L 435 z 06.12.2021, str. 1), zwanego dalej „rozporządzeniem nr 2021/2115”. Rozporządzenie to wprowadza system warunkowości, która uzależnia otrzymanie płatności bezpośrednich (w tym ekoschematów) oraz płatności w ramach interwencji związanych z rozwojem obszarów wiejskich zgodnie z art. 70, 71 i 72 rozporządzenia nr 2021/2115 (płatności rolno-środowisko-klimatycznych, płatności ekologicznych i premii z tytułu zalesień, zadrzewień lub systemów rolno-leśnych oraz płatności dla obszarów z ograniczeniami naturalnymi lub innymi szczególnymi ograniczeniami (ONW)) w pełnej wysokości od zapewnienia przez rolników zgodności z podstawowymi normami dotyczącymi

środowiska, zmiany klimatu, zdrowia publicznego, zdrowia roślin i dobrostanu zwierząt. Podstawowe normy obejmują wymogi podstawowe w zakresie zarządzania oraz normy dobrej kultury rolnej zgodnej z ochroną środowiska (normy GAEC). Niniejsze rozporządzenie ma na celu wdrożenie norm GAEC, wskazanych w załączniku III ww. rozporządzenia unijnego, i, jak wskazano powyżej, zastępuje rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 9 marca 2015 r. w sprawie norm w zakresie dobrej kultury rolnej zgodnej z ochroną środowiska.

Normy GAEC w systemie warunkowości bazują na normach objętych do 2022 r. zasadą wzajemnej zgodności, a także uwzględniają praktyki zazielenienia (praktyki rolnicze korzystne dla klimatu i środowiska), obowiązujące do tego samego roku. Normy GAEC określone na poziomie unijnym w ww. załączniku są następujące:

- GAEC 1: Utrzymywanie trwałych użytków zielonych w oparciu o proporcję trwałych użytków zielonych do użytków rolnych;
- GAEC 2: Ochrona terenów podmokłych i torfowisk;
- GAEC 3: Zakaz wypalania ściernisk;
- GAEC 4: Ustanowienie stref buforowych wzdłuż cieków wodnych;
- GAEC 5: Zarządzanie orką przyczyniające się do zmniejszenia ryzyka degradacji i erozji gleby, w tym uwzględnianie nachylenia terenu;
- GAEC 6: Minimalna pokrywa glebowa w najbardziej newralgicznych okresach;
- GAEC 7: Zmianowanie i dywersyfikacja upraw na gruntach ornych;
- GAEC 8: Utrzymanie elementów i obszarów nieprodukcyjnych;
- GAEC 9: Zakaz przekształcania lub zaorywania trwałych użytków zielonych wyznaczonych jako cenne na obszarach Natura 2000.

W ramach normy **GAEC 1**, udział trwałych użytków zielonych (TUZ) w powierzchni gruntów rolnych w skali całego kraju nie może się zmniejszyć o więcej niż 5% w stosunku do roku referencyjnego 2018. Zgodnie z przepisem art. 56 ust. 2 ustawy o Planie Strategicznym, w przypadku zmniejszenia wskaźnika TUZ o więcej niż 5%, przekształcanie trwałych użytków zielonych jest niedopuszczalne, a rolnicy, którzy są w posiadaniu gruntów, które powstały w wyniku takiego przekształcania trwałych użytków zielonych, są obowiązani do przywrócenia określonego odsetka tych przekształconych trwałych użytków zielonych lub ustanowienia innego obszaru odpowiadającego temu odsetkowi jako obszar trwałych użytków zielonych, nie

później niż do dnia 31 maja roku następującego po roku złożenia wniosku o przyznanie pomocy, lecz nie później niż do dnia złożenia kolejnego wniosku, jeżeli mają do nich zastosowanie przepisy określające zasady przywrócenia trwałych użytków zielonych lub ich ustanowienia na innym obszarze. Zgodnie z art. 56 ust 3 ustawy, przepisy te będą określone w odrębnym rozporządzeniu. Ponieważ obowiązki w ramach normy GAEC 1 zostały uregulowane na poziomie ustawy o Planie Strategicznym, nie zostały wprowadzone do niniejszego rozporządzenia.

Niezależnie od powyższego, zgodnie z przepisem art. 48 ust. 5 rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) 2022/126 z dnia 7 grudnia 2021 r. uzupełniającego rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2115 o dodatkowe wymogi w odniesieniu do niektórych rodzajów interwencji określonych przez państwa członkowskie w ich planach strategicznych WPR na lata 2023–2027 na podstawie tego rozporządzenia, jak również o przepisy dotyczące współczynnika dotyczącego normy dobrej kultury rolnej zgodnej z ochroną środowiska (GAEC) nr 1, obszary ponownie przekształcone w trwałe użytki zielone lub ustanowione jako trwałe użytki zielone w ramach wdrażania normy GAEC 1 uznaje się, do celów obliczania rocznego wskaźnika TUZ, za trwałe użytki zielone od pierwszego dnia ich ponownego przekształcenia lub ustanowienia. Obszary te wykorzystuje się do uprawy traw lub innych zielnych roślin pastewnych co najmniej przez pięć kolejnych lat po ponownym przekształceniu lub ustanowieniu bądź – w przypadku obszarów już wykorzystywanych do uprawy traw lub innych zielnych roślin pastewnych – przez liczbę lat pozostającą do osiągnięcia pięciu kolejnych lat.

Niniejsze rozporządzenie nie obejmuje normy **GAEC 2**, która zgodnie z przepisem art. 169 pkt 4 ustawy o Planie Strategicznym będzie wdrożona od 2025 roku i przepisy w jej zakresie zostaną doprecyzowane w późniejszym terminie.

Przepisy § 1, wdrażające normę **GAEC 3**, ustanawiają zakaz wypalania użytków rolnych, z tym że dopuszcza się punktowe wypalanie roślin, części roślin lub resztek poźniwnych ze względów związanych ze zdrowiem roślin. Punktowe wypalanie można zastosować przykładowo do spalania na polu łątów ziemniaka. Sposób wdrożenia tej normy nie ulega zmianie w stosunku do zasad obowiązujących w jej zakresie w ramach zasady wzajemnej zgodności.

Przepisy § 2, wdrażające normę **GAEC 4**, ustanawiają zakaz stosowania nawozów oraz środków ochrony roślin na gruntach rolnych w pobliżu wód powierzchniowych w odległości

wynoszącej co najmniej 3 m. Sposób wdrożenia tej normy różni się od zasad obowiązujących w ramach zasady wzajemnej zgodności tym, że zakazuje stosowania wszystkich nawozów (nie tylko azotowych), oraz dodatkowo środków ochrony roślin, w odległości od wód powierzchniowych wynoszącej 3 m (w porównaniu do odległości wynoszącej co do zasady 5, 10 lub 20 m, obowiązujące w analogicznej normie GAEC w zasadzie wzajemnej zgodności). Bez zmian pozostają objęte normą rodzaje wód powierzchniowych (są one zgodne z przepisami prawa krajowego, wdrażającymi przepisy dyrektywy azotanowej 91/676/EWG tj. programem działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu, przyjętym na podstawie art. 106 ust. 4 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. - Prawo wodne (Dz. U. z 2021 r. poz. 2233 z późn. zm.)). Wymogi warunkowości wynikające z ww. programu działań wchodzi w zakres wymogu podstawowego w zakresie zarządzania i nie są objęte niniejszym rozporządzeniem.

Przepisy § 3, wdrażające normę **GAEC 5**, stanowią kontynuację normy obowiązującej w ramach zasady wzajemnej zgodności, dotyczącej minimalnego zagospodarowania terenu odzwierciedlającego warunki danego miejsca w celu ograniczenia erozji, określającej zasady gospodarowania na stokach. Brzmienie normy ulega jednak zmianie i teraz obejmuje przepisem stoki o nachyleniu 14% lub większym, w miejsce dotychczasowych stoków o nachyleniu powyżej 20° (20° to jest ok. 36,4%). Zwiększenie ambicji wymogów normy, poprzez objęcie stoków o mniejszym nachyleniu, ma na celu silniejsze ograniczenie zjawisk erozji gleb oraz procesów towarzyszących, a więc transportu składników nawozowych i zanieczyszczenia wód związkami biogennymi, utraty materii organicznej gleb zagrożonych erozją, zamulania dróg, poboczy oraz cieków wodnych. Ponadto, wymogi normy GAEC 5 wprowadzają termin zakazu utrzymywania ugoru czarnego na gruntach ornych, wskazując okres od 1 listopada danego roku do 15 lutego kolejnego roku. Poza tym, nakaz utrzymania okrywy roślinnej lub ściółki w międzyrzędziach obejmuje, obok dotychczasowych roślin wieloletnich na gruntach ornych, także plantacje drzew owocowych, co ma na celu skuteczniejsze ograniczanie erozji.

Przepisy § 4, wdrażające normę **GAEC 6**, stanowią kontynuację normy obowiązującej w ramach zasady wzajemnej zgodności w zakresie obowiązku utrzymania okrywy ochronnej gleby w okresie od dnia 1 listopada danego roku do dnia 15 lutego kolejnego roku, z tym że w przypadku gruntów ornych rozszerzają ten obowiązek z obszarów zagrożonych erozją wodną na cały kraj i określają go na poziomie 80% gruntów ornych, a dodatkowo ustanawiają ten

obowiązek dla wszystkich plantacji drzew owocowych. Rozszerzenie zakresu normy zwiększa poziom ambicji środowiskowych.

W ramach normy GAEC 6, utrzymanie okrywy ochronnej gleby na powierzchni stanowiącej co najmniej 80% gruntów ornych może być spełnione poprzez m.in.: okrywę roślinną typu uprawy ozime, trawy na gruntach ornych, międzyplony ozime, bądź poprzez pozostawienie ścierniska, pokrycie gruntów resztkami poźniwnymi, czy mulczem. Pokrycie gruntów okrywą ochronną ma za zadanie ochronę gleby przed erozją i utratą materii organicznej gleby. Ponadto, okrywa glebowa wpływa także na ograniczenie spływu nawozów i związków biogenych do wód, przez co ogranicza ich zanieczyszczenie.

Przepisy § 5, wdrażające normę **GAEC 7**, wprowadzają obowiązek zmianowania i dywersyfikacji upraw. Zmianowanie upraw jest nowym obowiązkiem w stosunku do roku 2022, natomiast dywersyfikacja upraw stanowi, z pewnymi zmianami, kontynuację wymogu obowiązującego w ramach zazielenienia do roku 2022. Oba te obowiązki nie dotyczą gospodarstw o powierzchni gruntów ornych do 10 ha oraz takich, w których duży udział mają uprawy traw lub innych zielnych roślin pastewnych, uprawy roślin bobowatych lub grunty ugorowane.

Ponadto, na podstawie przypisu drugiego do normy GAEC 7 w załączniku nr III do rozporządzenia nr 2021/2115, rolników prowadzących produkcję ekologiczną zgodnie z ustawą o rolnictwie ekologicznym i produkcji ekologicznej uznaje się za spełniających wymogi normy GAEC 7 dotyczącej zmianowania i dywersyfikacji upraw. Zasada ta ma zastosowanie jedynie do tej części gruntów ornych, na której jest prowadzona produkcja ekologiczna. Powyższe stanowi zmianę w stosunku do okresu programowania 2015-2022, w którym rolnicy prowadzący produkcję rolniczą zgodnie z przepisami określającymi zasady rolnictwa ekologicznego otrzymywali płatność za zazielenienie w sposób automatyczny, bez konieczności realizacji wszystkich praktyk zazielenienia: dywersyfikacji upraw, utrzymania obszarów proekologicznych (EFA) i utrzymania TUZ; obecnie rolnicy prowadzący ww. produkcję będą uznawani za spełniających jedynie praktykę zmianowania i dywersyfikacji upraw. Wyłączenie powyższych gospodarstw wynika z ich oddziaływania środowiskowego, które umożliwia realizację celu normy, jakim jest zachowanie potencjału gleby. Wymóg zmianowania upraw nie obowiązuje też w przypadku upraw korzystnie wpływających na poprawę i zachowanie potencjału gleby, takich jak: rośliny bobowate, trawy i inne zielne

rośliny pastewne, mieszanki bobowatych drobnonasiennych z trawami, grunty ugorowane oraz uprawy wieloletnie.

Obowiązki normy GAEC 7 obejmują zarówno zmianowanie upraw, jak i ich dywersyfikację. Zmianowanie dotyczy każdej działki rolnej w taki sposób, aby na powierzchni co najmniej 40% gruntów ornych w gospodarstwie prowadzona była inna uprawa w plonie głównym w porównaniu z rokiem poprzednim, oraz taka sama uprawa w plonie głównym nie mogła występować na danej działce rolnej dłużej niż 3 lata, chyba że rolnik uprawia na tych działkach rośliny wpływające pozytywnie na potencjał gleby, takie jak rośliny bobowate, trawy i inne zielne rośliny pastewne, mieszanki bobowatych drobnonasiennych z trawami, uprawy wieloletnie lub ugoruje te grunty. Ponadto obowiązek zmianowania upraw na każdej działce rolnej w taki sposób, aby na powierzchni co najmniej 40% gruntów ornych w gospodarstwie prowadzona była inna uprawa, uznaje się za spełniony w przypadku wprowadzenia po zbiorze plonu głównego uprawy wtórej, tj. (i) międzyplonu ozimego, utworzonego przez wysiew co najmniej jednego gatunku roślin i tworzącego okrywą roślinną co najmniej od dnia 1 listopada danego roku do dnia 15 lutego kolejnego roku, lub (ii) międzyplonu ścierniskowego, utworzonego przez wysiew co najmniej jednego gatunku roślin w okresie od dnia 1 lipca do dnia 20 sierpnia i utrzymanego co najmniej do dnia 15 października albo przez okres co najmniej 8 tygodni od dnia jego wysiewu, lub (iii) przez wysiew wsiewki w roślinę uprawianą w plonie głównym, utrzymanej co najmniej 8 tygodni od dnia zbioru uprawy w plonie głównym lub do wysiewu kolejnej uprawy w plonie głównym.

Natomiast dywersyfikacja upraw powinna być prowadzona w taki sposób, aby na gruntach ornych były co najmniej 3 różne uprawy, przy czym uprawa zajmująca największą powierzchnię, nie może zajmować więcej niż 65% gruntów ornych, a dwie uprawy zajmujące łącznie największą powierzchnię, nie mogą zajmować więcej niż 90% gruntów ornych.

W porównaniu do praktyki dywersyfikacji upraw w ramach zazielenienia, przepisy rozporządzenia nie przewidują zróżnicowania wymogów w zależności od wielkości powierzchni gruntów ornych w gospodarstwie (od 10 do 30 ha i powyżej 30 ha gruntów ornych); co do zasady wszyscy rolnicy posiadający powyżej 10 ha gruntów ornych będą zobowiązani do prowadzenia 3 różnych upraw na gruntach ornych, przy czym uprawa zajmująca największą powierzchnię może zajmować nie więcej niż 65% gruntów ornych, a dwie uprawy łącznie zajmujące największą powierzchnię, nie mogą zajmować więcej niż 90% gruntów ornych; progi procentowe również są zmienione w porównaniu do zazielenienia, w

którym wynosiły one 75% dla uprawy zajmującej największą powierzchnię oraz, w przypadku gospodarstw powyżej 30 ha gruntów ornych, 95% dla dwóch upraw łącznie zajmujących największą powierzchnię.

Przepisy ust. 5 (w połączeniu z § 8) definiują pojęcie „uprawy” na potrzeby normy GAEC 7; uprawa jest zdefiniowana podobnie jak na potrzeby dywersyfikacji upraw w ramach zazielenienia do 2022 r. z tą różnicą, że odrębnej uprawy nie stanowi pszenica orkisz (*Triticum spelta*). Przepisy ust. 6-9 określają również zasady uznawania za uprawy różnych mieszanek, zasady te są analogicznie jak w zazielenieniu.

Niemniej jednak norma GAEC 7 nie będzie obowiązywała w 2023 roku, co zostało wskazane w § 10. Wynika to z faktu skorzystania przez Polskę z możliwości przewidzianych przepisami rozporządzenia wykonawczego (UE) 2022/1317 z dnia 27 lipca 2022 r. ustanawiającego odstępstwa od rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2115 w odniesieniu do stosowania norm dobrej kultury rolnej zgodnej z ochroną środowiska (norm GAEC) 7 i 8 w odniesieniu do roku składania wniosków 2023, zwanego dalej „rozporządzeniem 2022/1317”. To czasowe odstępstwo, przyjęte w obliczu konfliktu zbrojnego w Ukrainie, służy zapewnieniu bezpieczeństwa żywnościowego poprzez umożliwienie elastyczności w wykorzystywaniu gruntów ornych do produkcji żywności.

Przepisy § 6 wdrażają normę **GAEC 8**, określając obowiązki w zakresie:

1. przeznaczenia minimalnego udziału powierzchni gruntów ornych na obszary i elementy nieprodukcyjne, w tym grunty ugorowane;
2. zachowania określonych elementów krajobrazu na wszystkich użytkach rolnych;
3. zakazu przycinania, w określonym okresie, drzew i żywopłotów znajdujących się na wszystkich użytkach rolnych.

Przepisy w zakresie powyższego pkt. 1 są wzorowane na przepisach wdrażających obszary proekologiczne EFA w ramach zazielenienia do 2022 r. Zasadnicze różnice polegają na tym, że obszary EFA miały być utrzymywane na powierzchni odpowiadającej 5% powierzchni gruntów ornych w gospodarstwach rolników posiadających ponad 15 ha gruntów ornych, natomiast analogiczny obowiązek w ramach normy GAEC 8 będzie zobowiązywał do przeznaczenia co do zasady powierzchni 4% gruntów ornych na elementy i obszary nieprodukcyjne w gospodarstwach rolników posiadających ponad 10 ha gruntów ornych.

Minimalny udział wskazany w pkt. 1 wynosi co do zasady 4% gruntów ornych, jeżeli jest realizowany za pomocą obszarów nieprodukcyjnych, w tym gruntów ugorowanych. Rolnik może częściowo zrealizować ten wymóg za pomocą określonych obszarów produkcyjnych, tzn. międzyplonów i upraw wiążących azot, uprawianych bez stosowania środków ochrony roślin; w tym przypadku obowiązkowy odsetek wzrasta do 7% gruntów ornych, z czego 3% należy obowiązkowo przeznaczyć na obszary i elementy nieprodukcyjne.

Lista obszarów nieprodukcyjnych jest szeroka i obejmuje grunty ugorowane, rowy, oczka wodne, miedze śródpolne i strefy buforowe, żywopłoty, pasy zadrzewione, zadrzewienia liniowe, pojedyncze drzewa, zagajniki śródpolne i pasy gruntów wzdłuż obrzeży lasu, spełniające określone kryteria. Kryteria te obejmują m. in. minimalne i maksymalne wymiary; wymiary minimalne mają zapewnić środowiskową wartość elementu, natomiast maksymalne - jego rolniczy charakter. Lista jest wzorowana na liście obowiązującej do 2022 r. w ramach obowiązku utrzymania obszarów proekologicznych (EFA) w ramach zazielenienia, z pewnymi dostosowaniami, w szczególności w zakresie gruntów ugorowanych z roślinami miododajnymi, które będą mogły być jednogatunkowe (mieszanki będą obowiązkowe w ramach ekoschematu Obszary z roślinami miododajnymi) oraz obowiązkowo utrzymywane do 31 sierpnia (ten termin, dłuższy niż do 31 lipca dla ugorów innych niż ugory z roślinami miododajnymi, ma służyć zapewnieniu pożytku dla owadów w sierpniu, którego w tym czasie z jednej strony brakuje po żniwach, a z drugiej strony jest ważny dla rodzin pszczelich, wychowujących w tym czasie zimowe pokolenie).

Zakaz prowadzenia produkcji rolnej, wprowadzony dla określonych obszarów nieprodukcyjnych (gruntów ugorowanych, miedz śródpolnych i stref buforowych, pasów gruntów wzdłuż obrzeży lasu), obejmuje także zakaz nawożenia. Natomiast termin ograniczający okres zakazu wypasu i koszenia, wprowadzony dla określonych obszarów nieprodukcyjnych, został wprowadzony w tym celu, aby umożliwić rolnikom przeprowadzenie po wskazanym terminie zabiegu agrotechnicznego, mającego na celu usunięcie lub zniszczenie niepożądanego roślności, który jest co do zasady obowiązkowy na użytkach rolnych

Obiekty i obszary realizujące opisany powyżej obowiązek mogą - zależnie od ich rodzaju - znajdować się na gruntach ornych lub bezpośrednio do nich przylegać, pod warunkiem, że elementy liniowe (np. rowy, żywopłoty) przylegają do nich dłuższą krawędzią. Ponadto, za realizujące ten obowiązek mogą zostać uznane również obiekty i obszary przylegające do powyższych. Przykładowo, za realizujące obowiązek może zostać uznany żywopłot

bezpośrednio przylegający dłuższą krawędzią do gruntu ornego (z możliwością uwzględnienia pasa o szerokości 5m wokół tego gruntu) i rów przylegający do tego żywopłotu, pod warunkiem spełnienia określonych przepisami kryteriów. Takie podejście jest wzorowane na dotychczasowym, stosowanym w odniesieniu do obszarów EFA w zazielenieniu.

Wykaz roślin bobowatych uznawanych za realizujące normę GAEC 8 został określony w załączniku nr 2 do rozporządzenia i nie obejmuje wyki. Wynika to z faktu, że wykaz obejmuje rośliny wiążące azot (jakimi są bobowate), natomiast wyka jest co do zasady uprawiana z rośliną podporową, za którą na ogół służą rośliny zbożowe.

Do celów obliczania powierzchni elementów i obszarów realizujących normę GAEC 8 będą stosowane, analogicznie jak dla obszarów EFA w zazielenieniu do 2022 r., współczynniki przekształcenia (konwersji) i ważenia, które zostały wskazane w załączniku nr 3 do rozporządzenia. Współczynniki przekształcenia służą obliczeniu powierzchni w odniesieniu do elementów punktowych lub liniowych, natomiast współczynniki ważenia odzwierciedlają wartość środowiskową elementów i obszarów realizujących normę.

Obowiązki normy GAEC 8 w zakresie powyższych punktów 2 i 3 stanowią kontynuację analogicznych norm zasady wzajemnej zgodności, obowiązujących do 2022 r. Zachowaniu elementów krajobrazu służy zakaz niszczenia drzew ustanowionych pomnikami przyrody, rowów o szerokości nie przekraczającej 2 m oraz oczek wodnych o powierzchni mniejszej niż 100 m². Oznacza to, że rolnik nie może zniszczyć żadnego z tych elementów, znajdującego się na użytkach rolnych będących w jego posiadaniu. Natomiast zakaz przycinania drzew i żywopłotów, z wyłączeniem wierzb, drzew owocowych i gatunków drzew, których uprawa stanowi zagajnik o krótkiej rotacji, w okresie od dnia 15 kwietnia do dnia 31 lipca, odnosi się do okresu lęgowego ptaków oraz okresu wychowu młodych.

W roku 2023 w odniesieniu do normy GAEC 8, w zakresie dotyczącym przeznaczenia minimalnego udziału gruntów ornych na obszary nieprodukcyjne, będzie stosowane odstępstwo (wskazane w § 9) umożliwiające prowadzenie produkcji na gruntach ugorowanych, z wyjątkiem upraw kukurydzy, soi i zagajników o krótkiej rotacji, a możliwa produkcja obejmuje wysiewy roślin ozimych dokonane jesienią 2022 r. Takie podejście wynika z faktu skorzystania przez Polskę z możliwości przewidzianych przepisami rozporządzenia 2022/1317. To czasowe odstępstwo, przyjęte w obliczu konfliktu zbrojnego w Ukrainie, służy zapewnieniu bezpieczeństwa żywnościowego poprzez umożliwienie elastyczności w wykorzystywaniu gruntów ornych do produkcji żywności. Umożliwia ono rolnikom

elastyczność w wykorzystaniu gruntów ornych do produkcji żywności, natomiast kukurydza i soja są uprawiane w większości na pasze, a zagajniki o krótkiej rotacji na cele energetyczne.

Przepisy § 7, wdrażające normę **GAEC 9**, zakazują przekształcania i zaorywania trwałych użytków zielonych wyznaczonych jako wrażliwe pod względem środowiskowym, położonych na obszarach Natura 2000. Pod pojęciem zakazu przekształcania rozumie się m.in. zaorywanie, zamianę na inne użytki rolne, zalesianie, zabudowę lub eksploatację torfu i kruszyw. Zgodnie z przepisami art. 56 ust. 8 pkt 1 ustawy o Planie Strategicznym, trwałe użytki zielone wrażliwe pod względem środowiskowym, objęte normą GAEC 9, zostaną wyznaczone odrębnym rozporządzeniem. Jednocześnie, zgodnie z art. 56 ust. 1 tej ustawy, rolnik, który wbrew zakazowi przekształcił lub zaorał trwałe użytki zielone objęte normą, będzie obowiązany do ponownego przekształcenia tego obszaru w trwały użytek zielony, nie później niż do dnia 31 maja roku następującego po roku złożenia wniosku o przyznanie pomocy, ale nie później niż do dnia złożenia kolejnego wniosku. Obszary tych przywróconych trwałych użytków zielonych są uważane za trwałe użytki zielone wrażliwe pod względem środowiskowym od pierwszego dnia przekształcenia i są objęte zakazem przekształcania lub zaorywania. Wdrożenie normy GAEC 9 stanowi co do zasady kontynuację ochrony cennych przyrodniczo trwałych użytków zielonych, która do 2022 r. wchodziła w zakres zazielenienia (płatności z tytułu praktyk rolniczych korzystnych dla klimatu i środowiska).

Przepisy § 10 określają, że wchodzi ono w życie z dniem 15 marca 2023 r., z wyjątkiem opisanym powyżej dotyczącym normy GAEC 7, gdyż z dniem 15 marca 2023 r. rozpocznie się nabór wniosków o przyznanie płatności, w tym m.in. płatności bezpośrednich, dla których warunkowość jest podstawowym elementem, co stanowi uzasadnienie dla wskazanej powyżej daty wejścia w życie wprowadzanych przepisów.

Wprowadzenie przepisów nie będzie miało wpływu na działalność mikroprzedsiębiorców oraz małych i średnich przedsiębiorców.

Wprowadzane zmiany nie będą miały wpływu na sytuację ekonomiczną i społeczną rodziny, a także osób niepełnosprawnych oraz osób starszych.

Rozporządzenie jest zgodne z prawem Unii Europejskiej.

Rozporządzenie nie zawiera przepisów technicznych, w związku z tym jego projekt nie podlegał procedurze notyfikacji zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 23 grudnia

2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. nr 239, poz. 2039, z późn. zm.).

Projekt rozporządzenia nie podlegał obowiązkowi przedstawienia właściwym organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu stosownie do § 27 ust. 4 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2022 r. poz. 348).

Projekt rozporządzenia został udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingskiej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2017 r. poz. 248), oraz w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji.

Projekt rozporządzenia został ujęty w Wykazie prac legislacyjnych Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi pod nr 485.

Nazwa projektu Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie norm oraz szczegółowych warunków ich stosowania	Data sporządzenia 24 lutego 2023 r.
Ministerstwo wiodące i ministerstwa współpracujące Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi	Źródło: Upoważnienie ustawowe – art. 55 ust. 1 ustawy z dnia ..... o Planie Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027 (Dz. U. poz.....)
Osoba odpowiedzialna za projekt w randze Ministra, Sekretarza Stanu lub Podsekretarza Stanu Krzysztof Cieciora – Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi	Nr w Wykazie prac legislacyjnych Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi: 485
Kontakt do opiekuna merytorycznego projektu Magdalena Siedlecka-Słowikowska – Naczelnik Wydziału Wymogów Podstawowych oraz Ekoschematów Departamentu Płatności Bezpośrednich, tel. 22 623 12 34	

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Jaki problem jest rozwiązywany?

Brak przepisów krajowych regulujących zakres norm dobrej kultury rolnej zgodnej z ochroną środowiska oraz szczegółowych warunków ich stosowania (norm GAEC), określonych w przepisach rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2021/2115 z dnia 2 grudnia 2021 r. ustanawiającego przepisy dotyczące wsparcia planów strategicznych sporządzanych przez państwa członkowskie w ramach wspólnej polityki rolnej (planów strategicznych WPR) i finansowanych z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (EFRG) i z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) oraz uchylającego rozporządzenia (UE) nr 1305/2013 i (UE) nr 1307/2013 (Dz. Urz. UE L 435 z 06.12.2021, str. 1).

Rozporządzenie to wprowadza system warunkowości, która uzależnia otrzymanie płatności bezpośrednich oraz płatności w ramach interwencji związanych z rozwojem obszarów wiejskich zgodnie z art. 70, 71 i 72 tego rozporządzenia w pełnej wysokości od zapewnienia przez rolników zgodności z m. in. normami GAEC.

Niniejsze rozporządzenie ma na celu wdrożenie norm GAEC, wskazanych w załączniku III tego rozporządzenia.

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt

Rekomendowanym rozwiązaniem jest działanie legislacyjne, polegające na wydaniu rozporządzenia w sprawie norm oraz szczegółowych warunków ich stosowania. Oczekiwany efekt to szczegółowe określenie norm GAEC. Cel rozporządzenia może zostać osiągnięty jedynie za pomocą środków o charakterze legislacyjnym.

3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

Inne państwa członkowskie określają normy GAEC również przez działania legislacyjne. Przepisy UE określają

ramy prawne wdrożenia norm GAEC, jednakże państwa członkowskie dostosowują sposób wdrożenia norm do specyficznych uwarunkowań danego kraju.

4. Podmioty, na które oddziałuje projekt

Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
Rolnicy ubiegający się o wsparcie w ramach systemu płatności bezpośrednich	ok. 1,26 mln	Na podstawie danych Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa	Rolnicy zobowiązani do spełnienia obowiązków określonych w projekcie rozporządzenia podlegają kontroli.
Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa	1	Konsultacje z ARiMR w ramach prac nad projektem rozporządzenia	Dostosowanie systemów informatycznych i procedur ARiMR, w szczególności w zakresie przeprowadzania kontroli administracyjnej i kontroli na miejscu, do przepisów rozporządzenia.
Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie oraz wojewódzkie ośrodki doradztwa rolniczego	17	Zgodnie z ustawą o jednostkach doradztwa rolniczego, jednostkami tymi są Centrum Doradztwa Rolniczego z siedzibą w Brwinowie oraz 16 wojewódzkich ośrodków doradztwa rolniczego	Dostosowanie doradztwa rolniczego do projektowanych przepisów.

5. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji

Projekt rozporządzenia został umieszczony na stronie internetowej Biuletynu Informacji Publicznej Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2017 r. poz. 248) oraz w Biuletynie Informacji Publicznej Rządowego Centrum Legislacji, zgodnie z § 52 ust. 1 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2022 r. poz. 348)

												10)
Dochody ogółem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
budżet państwa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
JST	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
pozostałe jednostki (oddzielnie)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Wydatki ogółem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
budżet państwa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
JST	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
pozostałe jednostki (oddzielnie)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Saldo ogółem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
budżet państwa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
JST	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
pozostałe jednostki (oddzielnie)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Źródła finansowania	<p>Rozporządzenie nie będzie miało wpływu na sektor finansów publicznych, w tym na budżet państwa, ponieważ płatności bezpośrednie pochodzą z budżetu unijnego.</p> <p>Jednocześnie rozporządzenie nie będzie miało wpływu na budżety jednostek samorządu terytorialnego i pozostałych jednostek sektora finansów publicznych.</p>											
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń												
7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe												
Skutki												
Czas w latach od wejścia w życie zmian		0	1	2	3	5	10	Łącznie (0-10)				
W ujęciu	duże	0	0	0	0	0	0	0				

pieniężnym (w mln zł, ceny stałe z ..... r.)	przedsiębiorstwa							
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	0	0	0	0	0	0	0
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	0	0	0	0	0	0	0
	(dodaj/usuń)							
W ujęciu niepieniężnym	duże przedsiębiorstwa	Wejście w życie przepisów projektowanego rozporządzenia nie wpłynie na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie dużych przedsiębiorców.						
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	Wejście w życie przepisów projektowanego rozporządzenia nie wpłynie na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców, a zwłaszcza na sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw.						
	Osoby niepełnosprawne i osoby starsze	Wejście w życie przepisów projektowanego rozporządzenia nie będzie miało wpływu na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe, w tym osoby niepełnosprawne i osoby starsze.						
Niemierzalne	(dodaj/usuń)							
	(dodaj/usuń)							
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	Projektowane rozporządzenie nie będzie miało wpływu na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość.							
8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu								
◆ nie dotyczy								
Wprowadzane są obciążenia poza bezwzględnie wymaganymi przez UE (szczegóły w odwróconej tabeli zgodności).				☐ tak ☐ nie ☐ nie dotyczy				

<ul style="list-style-type: none"> ☐ zmniejszenie liczby dokumentów ☐ zmniejszenie liczby procedur ☐ skrócenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne: 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ zwiększenie liczby dokumentów ☐ zwiększenie liczby procedur ☐ wydłużenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:
<p>Wprowadzane obciążenia są przystosowane do ich elektroniczności.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ☐ tak ☐ nie ☐ nie dotyczy
<p>Komentarz: Wprowadzone rozporządzeniem przepisy nie wpłyną na zmianę obciążeń regulacyjnych.</p>	
<p>9. Wpływ na rynek pracy</p>	
<p>Wejście w życie przepisów rozporządzenia nie będzie miało wpływu na rynek pracy.</p>	
<p>10. Wpływ na pozostałe obszary</p>	
<ul style="list-style-type: none"> ☐ środowisko naturalne ☐ sytuacja i rozwój regionalny ☐ sądy powszechne, administracyjne lub wojskowe 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ demografia ☐ mienie państwowe ☐ inne:
<ul style="list-style-type: none"> ☐ informatyzacja ☐ zdrowie 	
<p>Omówienie wpływu</p>	<p>Wpływ na środowisko jest pozytywny z uwagi na to, iż projekt rozporządzenia ma na celu wdrożenie norm dobrej kultury rolnej zgodnej z ochroną środowiska, odnoszących się do kwestii łagodzenia zmiany klimatu i przystosowywania się do niej, ochrony wody, gleby oraz różnorodności biologicznej i krajobrazu.</p>
<p>11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego</p>	
<p>Oczekuje się, że wejście w życie przepisów rozporządzenia przyczyni się do rozwiązania problemu wskazanego w pkt 1 OSR.</p>	
<p>12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?</p>	
<p>Monitorowanie i ocena efektów wdrażania Planu Strategicznego WPR na lata 2023-2027 będą realizowane przez określone wskaźniki, w tym wskaźniki produktu i rezultatu odnoszące się do warunkowości.</p>	
<p>13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.)</p>	
<p>brak</p>	